

# PÄEVIKUPAHANDUSTEST

Edan nr 278: 26. nov. 1977

Et kahekesi mõni raske asi üles tõsta, on kahtlemata mõistlik tõsta korraga.

Et kool ja kodu kasvataksid üles korraliku inimese, on vaja koostööd.

Teada asi küll, aga argielus ei lähe alati libedasti. Esimene, millest puudu tuleb, on informatsioon. Aga katsuge partneriga teine teisel pool seina ühte jalga astuda! Kui välja arvata lapse koolipäeva suuline aruanne, mis teadupärast on subjektiivne, siis on kõige tihedamaks kooli ning kodu vahendajaks õpilaspäevik.

Kui suurte kogemustega pedagoog Hilja Kull ütles end tahtvat juba tükk aega sellest samast õpilaspäevikust juttu teha, vilksatas läbi pea: kas pole tal siis sügavamat või keerukamat probleemi hingel? Pisut süvenedes peab aga tunnistama, et tegemist pole tühise asjaga. Nagu ikka, pannakse suurtele asjadele alus väikestega. Vaadake siis õpilaspäevikut õpetaja silmadega.

«Milleks üldse on õpilaspäevik, mille tähtmine on kohustuslik?» alustab Hilja Kull päevikujuttu. «Õpilane kirjutab sinna, mis tuleb õppida, ja muid meelepsidamise asju, olgu need tammeterud, mis tuleb kaasa võtta, või midagi muud.

Lapsevanem kirjutab päevikusse õpilase puudumise põhjused, vabanduse, kui lapsel on õppimata, ja annab igal nädalal allkirja.

Nii õpilase kui lapsevanema osa on selge. Kuigi peab ütlema, et liiga paljudes kodudes paistab vanematele see nädalas ühe all-

kirja andmine olevat koormav... Näiteks selle kooliaasta kahe esimese nädala järel puudus päevikus vanema allkiri klassi neljakümnest õpilasest kolmekümnel, järgmisel nädalal oli puudu 12 allkirja, siis jälle üle poolte.

Õpetaja kirjutab päevikusse hinded, märkused ja kiitused, klassijuhataja annab igal nädalal allkirja, algklassides hindab päeviku korda.

Õpetaja arvab, et ta teab väga hästi, milleks päevik on olemas.

Lapsevanem arvab, et nõrk õpetaja kirjutab palju märkusi, sest ta ei tule lastega toime. Palju on pahandatud, et märkusi kirjutatakse palju, kiitusi vähe.

Kõigepealt sellest, et kiituste ja lautuste vahel ei saagi tasakaalus olla. Kirjutame päevikusse märkuse, kui näiteks vahetusjalatsid puuduvad, aga ei kirjuta kiitust, kui need kaasas on. Või märkus kooli hilinemise kohta, aga mitte kiitust, kui õpilane tuleb õigeaks ajaks või veerand tundi varem. Nii et kohustuste täitmise eest ei kiideta (seda teevad ju head hinded!), täitmata jätmise eest aga laidetakse küll. Kiituse saab õpilane siis, kui ta teeb rohkem kui vaja: esineb kooli aktusel, valmistab õppevahendi jms. Loomulikult ei tohiks õpetaja sel puhul õpilaspäevikut unustada. Sest päeviku kaudu annab õpetaja õpilase vanematele teada, missugune nende laps koolis on.

Õpilaspäevik on sidevahend. Siit saab ka selgeks, et märkuste kirjutamine ei ole õpetaja nõrkuse tunnistus. Minu arvates on nõnda: mida parem ja

nõudlikum õpetaja, seda rohkem ta päevikusse kirjutab, et kodu kooliasjadega kursis hoida.

Nüüd märkuste sisust. Neid tõlgendavad lapsevanemad mitmeti. Päevikus on kirjas: «Vahib tunnis aknast välja.» Kodus leitakse, et õpetaja on pehmelt öeldes imelik: mis sellest teatada, keelanud ise! Kahtlemata eelneski märkusele keelamine, korduv keelamine. Märkuse «rikub tunnis korda, on rahutu» puhul leitakse, et «kas ma pean tulema lapse kõrvale istuma, õpetaja eest korda pidama». Niisugust mõtet loomulikult ei ole, kool saab oma korra ise peetud. Miks otsida õpetaja märkustest pahatahtlikust või saamatuse tõendit, kui ometi kõiki vanemaid peaks huvitama, kuidas nende laps koolis käitub, missugune ta seal on. Sest kasvatama peab ka kodu. Kool ja kodu koos.

Mis juhtub kodus, kui laps tuleb koju märkusega? Õige on, kui sellele järgneb mõistlik jutuajamine lapsega ja kui vanemad otsivad õpetajaga kontakti. Mõnes kodus aga on nii, et kui märkus käes, siis rihm välja. See ei kõlba kuhugi, sest rihmaga (vit-saga) midagi selgeks ei tee, pealegi ei näita märkus alati karistamisväärt tegu, võib olla tuleb hoopis tähele panna lapse tervist, päevarežiimi vms.

Targasti ei tee ka vanemad, kes pikemata on nõus märkust nii sageli saatvate seletustega: «Mina ei teinud midagi!», «Teised tegid ka, aga õpetaja karistas mind!»

Aärmuslik on alati kurjast, pimesi laste uskumine samavõrd kui täielik usaldamatus. Näitena oleks paras tuletada meelde kooli leitud asjade ladu. Jah, lausa rõivaste ja jalanõude ladu. Keegi ei otsi, ei tunnista omaks. Ei või olla, et kodus esemete (sageli täiesti uute) kadumist pole märgatud. Aga kõige lihtsam on öelda, et koolis varastati ära.

Kõik kahtlused saab teha selgeks õpetajaga nelja silma all. Hoopiski pole vaja õpilase juuresolekut. On aga olnud ka emasid, kes, poeg käekõrval, asuvad täie innuga klassijuhatajale peapesu tegema.

Vahel kutsub õpetaja vanemad kooli. Mõni tuleb, mõni mitte — aega polevat. Siis peab õpetaja koju minema. Klassijuhataja hooleks on aga 40 last, lapsevanemal igal juhul vähem. Imelik, kuidas mõni ema ja isa sellele ei mõtle, rääkimata, et küsimus puudutab ikkagi nende eneste last.

Lõpetuseks üks lõbusamat sorti päevikulugu. Algklassides, nagu teada, on õpetaja vahel lapsele kaugelt suurem autoriteet kui ema. Nii leidiski õpetaja päevikust ema kirjutatu: «Palun noomige Antsu, sest ta ei taha pesta õhtul jalgu.»

Vähe on vanemaid, keda oma lapse käekäik ei huvita. Liialt palju on aga veel neid, kes ei oska hinnata seda kõige esimest, kõige lihtsamat, aga väga tähtsat kooli ja kodu sideme hoidmise vahendit, õpilaspäevikut.»

MAIA KIVIK